

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

84

Cartea de pe noptieră

Mihail Sebastian

Fragmente dintr-un carnet găsit

Humanitas

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniulcarturii.ro/ro/1901-1922

30/278

Bibl. Universitara Sibiu
B175701160
Biblioteca Centrala a ULB Sibiu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cartea de pe noptieră

FRAGMENTE DINTR-UN CARNET GĂSIT

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

Fenomenul receptării lui Sebastian a fost unul dintre cele mai spectaculoase, atât în timpul vieții scriitorului, cât și în posteritate. Scandalul generat de prefața lui Nae Ionescu la *De două mii de ani* (1934) a făcut ca autorul, discret plasat până atunci pe scena literară, unde se impusese mai ales prin foiletoane critice, să ajungă brusc în centrul atenției. Capriciile istoriei nu l-au putut împiedica pe Sebastian să obțină succes și ca dramaturg, încă din timpul vieții. După moartea sa prematură într-un accident, în 1945, la nici 38 de ani, rămâne în atenția publicului mai ales ca autor de teatru. Piesele i se mai joacă din când în când, dar tinerii îl ignoră. Atât criticul, cât și romancierul intră în umbră pentru o jumătate de secol, până când, în 1996 (anul publicării *Jurnalului* său din perioada 1935–1944), se redeșteaptă interesul cititorilor pentru tot ce a scris Mihail Sebastian. În acest context reluarea primelor romane ale lui Sebastian, ignorate de publicul de azi, este bine venită. În colecția „Cartea de pe noptieră" a apărut deja romanul *Femei*. *Fragmente dintr-un carnet găsit* se reeditează pentru prima dată. Este, așadar, o carte rară și o recuperare de istorie literară, însoțită de câteva fotografii ale autorului obținute prin bunăvoința doamnei Cornelia Ștefănescu. Cu minime adaptări ale recuzitei și ale limbajului cu aromă interbelică, ambele micro-romane ar fi putut fi opera unui tânăr prozator de astăzi. Mihail Sebastian avea 25 de ani când le-a scris.

OPERA

Romane: *Fragmente dintr-un carnet găsit* (1932), *Femei* (1933), *De două mii de ani* (1934), urmat de „dosarul" scandalului de presă: *Cum am devenit huligan. Texte, fapte, oameni* (1935), *Orașul cu salcâmi* (1935), *Accidentul* (1940).

Critică: *Corespondența lui Marcel Proust* (1939). Criticul foiletonist a fost recuperat postum.

Teatru: *Jocul de-a vacanța* (1939), *Steaua fără nume* (1942), sub camuflajul numelui de Victor Mincu. Restul operei dramatice postum.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

MIHAIL SEBASTIAN

FRAGMENTE
DINTR-UN CARNET GĂSIT

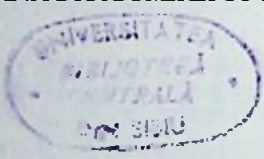

HUMANITAS
BUCUREŞTI

Universitatea "Lucian Blaga" din Cluj
BIBLIOTECA CENTRALĂ
24.039 14
Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/2012

Colecție îngrijită de
IOANA PÂRVULESCU

Coperta colecției
IOANA DRAGOMIRESCU MARDARE

D0/278

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SEBASTIAN, MIHAIL
Fragmente dintr-un carnet găsit/ Mihail Sebastian. – București: Humanitas, 2005
ISBN 973-50-0917-X
821.135.1-31

© HUMANITAS, 2005, pentru prezenta versiune

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/222 85 46, fax 021/224 36 32
www.humanitas.ro
Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel. 021/311 23 30,
fax 021/313 50 35, C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

ISBN 973-50-0917-X

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr 1901 1932

Într-o seară de noiembrie (în împrejurări pe care ar fi prea lung să le povestesc aici) am găsit la Paris, pe podul Mirabeau, un carnet cu coperți negre, lucioase, de mușama, ca acelea în care obișnuiesc băcanii să-și țină socotelile. Erau exact 126 de pagini — hârtie comercială — scrise mărunt, regulat, fără ștersături. Le-am citit pe toate într-o noapte. Lectură curioasă, obositoare pe alocuri, pasagii obscure, notații ce îmi erau străine, ba chiar absolut opuse.

L-am căutat pe proprietarul acelui caiet. L-am căutat cu suficientă stăruință, pentru ca scrupulele mele să fie împăcate, dar cu mijloace destul de vagi, pentru ca totuși caietul să-mi rămână.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Public aici câteva fragmente. Stângăcia unor expresii, dacă există, e datorată în întregime traducerii mele. Manuscrisul e în franţuzeşte.

Am dat pe alocuri, unde traducerea mi s-a părut cu totul insuficientă, în paranteze, expresia exactă a textului. Ţin de altfel, la dispoziţia curioşilor, originalul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

1

... Cum îi povesteam lui M. D. întâmplarea asta, el observă în treacăt:

— Frumoasă experiență!

Atâta a înțeles din tot ce i-am spus. O experiență. Am oroare de termenul ăsta. E bun pentru exercițiile lui de psihologie aplicată. Eu nu pot să trăiesc cu foaia de observație în mână. Să înconjor viața ca un spectator, să o ajustez aici, să o proptesc dincoace, să o aranjez. Între un arbust ce crește barbar și între un grădinar cu foarfece și planuri, simpatia mea de animal merge către cel dintâi, întreagă.

Nu am împotriva acestor apucături de psiholog decât facultatea de a uita. Dar o am întreagă. *Nu m-a obsedat niciodată*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

amintirea unei femei posedate. (De altminteri, viața mea se joacă altundeva decât în țarcul amorului.) *Niciodată nu m-a urmărit un cuvânt spus, un surâs sau un spasm.*

Ce să fac eu cu toate aceste frunze moarte, cărora M. D. le spune *experiențe*? Dacă uneori, atât de rar, împotriva firii mele închise, am avut anume momente de fericire adâncă, a fost tocmai pentru că am știut să le trăiesc așa cum veneau, fără să caut nimic dincoace sau dincolo de ele.

M. D., care e medic, suferă de o deformare profesională. Ia măsuri preventive împotriva vieții, cum le-ar lua împotriva febrei tifoide. Strânge experiențe pe stradă, cum strângea altădată observații la clinică, în vremea în care își lucra teza de doctorat. Nu. Jocul ăsta mă scoate din sărite. Eu nu vreau să previn nimic și nu vreau să corectez nimic. Vântul care bate, îl primesc în față. Să mă pătrundă ca pe un arbore în stepă, să mă lovească după bunul lui plac și să înceteze când o voi! Cu atât mai bine dacă până la urmă eu am să rămân tot în picioare! Și dacă nu...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ah! Experiențele acestea amuzante pe care le piepteni, le lustruiești, le simplifici și le așezi pe urmă în memorie ca într-o vitrină! Cine știe? poate că au să mai servească odată! Ei bine, nu! Dintre toate avariițiile, pe asta o urăsc cel mai tare: să agonisești bucăți de viață pentru mai târziu, pentru bătrânețe, pentru momentele de plictiseală eventuală. Nu sunt eu în stare să fac asemenea economii. Mușc dintr-un măr, atât cât am poftă: pe urmă, când m-am săturat, îl arunc.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

2

Cred că am îndurat cu destul stoicism tot felul de umilințe, dar că una singură mi-a fost totuși cruțată. Umilința de a rata. Ratezi când te abați din drumul pe care vrei să-l urmezi sau când nu ajungi acolo unde ți se pare că ar trebui să ajungi. Eu însă nu m-am socotit niciodată sortit unui anume drum. Am umblat pe unde întâmplarea m-a purtat, am ajuns acolo unde s-a potrivit să ajung.

Esențialul se petrecea altundeva decât în isprăvile mele vizibile. Ceilalți — prieteni, femei și dușmani — îmi urmăreau viața pe acest cadran din afară, mulțumiți că pot citi în cifre ceva, care nu se citește

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

poate decât în bobi. Și eu râdeam, știind cât de departe mă găsesc de socotelile lor.

... M-am gândit de multe ori la soarta unui cal de pur sânge, ajuns din voia întâmplărilor să tragă căruțele primăriei la un ham cu gloabele prăpădite din grajd. E o imagine care nu mă întristează.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

3

... Când a văzut că nu-i răspund și că plecarea ei mă lasă indiferent, E. s-a întors din prag. Era mirată. Poate că și vanitatea ei de femeie era puțin în joc. Dar mai ales era mirată.

Cum? Mă părăsește, îmi spune răspicat că nu mă iubește, că n-are să mai vină niciodată la mine, mă lasă chiar să înțeleg că altcineva, altcineva „mult mai bine" decât mine are să-mi ia locul, — și eu nu răspund, nu protestez, nu mă ridic!

Biată fată! Și ea, cu atâta deșteptăciune câtă i-a dat Dumnezeu, are naivitatea să înțeleagă, și ea crede că toate trebuie să aibă un înțeles în lumea asta! Mă credea învins și mă vede în fața ei calm.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Mihail Sebastian și prietenul său Andrei Tudor
într-o zi de primăvară a anului 1928.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dacă ar înțelege că toate istoriile acestea de amor n-au pentru mine decât importanța unui detaliu! Dacă ar ști că în romanul nostru terminat, eu am fost tot timpul absent, singur, străin! Iubirea este în viața mea ocupație secundară și de aceea înfrângerile mele în această ordine sunt fără consecințe. Ce îi pasă unui campion de fugă, dacă cineva îl învinge într-un match de box? Dar cum să facă E. această distincție (chiar dacă i-aș explica-o așa, în termeni de sport), ea, care joacă la ruletă pe banda iubirii și când pierde, pierde totul?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

4

Am avut și eu crize în amor, dar — deși ele sunt deja vechi și amintirile mele mă pot înșela — cred că totdeauna, la rădăcina lor, a fost altceva. Un anume dezgust pentru o viață pe care o simțeam devenind prea sigură de ea, prea inertă. Un anume dor de a rupe cu o întreagă situație, care nu era propriu-zis o situație, ci numai o acumulare de fapte mărunte, ce mă imobilizau prin mulțimea și mediocritatea lor.

Atunci căutam spre dragoste, ca spre o fereastră. Și mă înșelam crunt. Chiar la Lyon în 1922. Da, chiar și atunci!

Fiindcă în fond — și o mărturisesc fără tristețe, dar de asemeni fără orgoliu —

Universitatea "Lucian Blaga" SIBIU
BIBLIOTECA CENTRALĂ
Nr. 24.039
Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nici una dintre aceste așa-zise crize amoroase nu era destul de puternică pentru ca să n-o fi putut lichida în bordelurile din Monsieur le Prince. Pe urmă rămânea restul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

5

Nu cred să am o vocație specială pentru mizerie. Observ numai că ea nu mă dezgustă.

... Serile lungi din noiembrie, cursele nesfârșite în ploaie, pe uliți păcătoase, dincolo de Austerlitz, în Bastilia, în Place du Tertre, întoarcerile târzii pe malurile Seinei! Ploaia mă pătrunde ca pe o bârnă putredă, luminile vitrinelor mi se par nereale, clopotul tramvaielor vine asurzitor din susul străzii, eu mă opresc prostește la galantarele brutăriilor, citesc soldurile la măcelării, un biftek 2,50, o escalopă 3,75, plec mai departe din obișnuință, așa cum m-am oprit, nu ocolesc băltoacele,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nu cer iertare când dau cu cotul într-un pieton, nu mă feresc de automobile, nu mă gândesc la nimic. Și mângâierea cuminte (în text: *paisible*, N.T.) a ploii pe obraji!

Cum aș explica, dacă mi-ar cere-o cineva și dacă aș avea poftă s-o fac, cum dracul aș explica profunda mea liniște în ceasurile astea? Că doar nu sunt nici un vagabond, nici un resemnat!

Și nici măcar nu cred în sărăcie, ca într-o stare de suflet (în text: *état de grâce* N. T.). Întâmplarea din zorii lui 1 Ianuarie, sus la Sacré-Coeur, mi-a dovedit-o...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

6

Încă un cuvânt pe care trebuie să-l suprim din vocabularul meu: *explicație*. Vorba asta pentru mine n-are nici un sens.

Eu n-am avut crize sufletești. Am avut numai anotimpuri. Și dacă crizele s-or fi explicând, anotimpurile nu.

Eu intram în tragic, așa cum trebuie să intre o plantă în iarnă. Am avut iernile mele sufletești, și gata! De asta nici n-am urlat de deznădejde, nici n-am așteptat măcar. Ce să aștept? Ce așteaptă un pom în ianuarie, desfrunzit cum e, cu coaja crăpată și ramurile negre?

Singura mea ispravă în acest lung trai al meu, singura zic, a fost să pricep la timp că, deși existența mea este un fapt unic

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în desfășurarea lumii, un fapt fără precedent și fără urmare, totuși ființa mea intră în cadrele mari ale zoologiei.

Crize și explicații devin niște biete jucării în fața acestui adevăr.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

7

M. D., medic și psiholog, pretinde că eu îmi disprețuiesc inteligența.

Nu, nu e adevărat. O pun la locul ei: asta e. Știu că e ascuțită și abilă. Dar mai știu că viața (viața asta bătută de vânturi, hărțuită, neliniștită, viața asta pe care o urăsc și o iubesc deopotrivă) se poate foarte bine lipsi de ea.

Eu am izbutit acest lucru apreciabil — și sunt mirat că M. D., amator de experiențe nu-l observă și nu-l admiră — de a opri inteligența pentru treburile ei proprii. O păstrez în raporturile mele cu lumea. Este un act de politețe. Dar mie, mie personal, puțin îmi pasă de ea. Mărimea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

„Cu tunica mea albastră,
cu bocancii grei în picioare, cu chipiul rotund…"
(Jurnal, *1937*)

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

(în text: *la grandeur*, N. T.) n-a fost niciodată realizată de inteligență.

Toate noțiunile care fac traiul posibil și convenabil, eu le păstrez ca să mă amuz. Just-injust, bun-rău, frumos-urât, moral-imoral, toate astea sunt fără înțeles, fără adevăr, fără adâncime. Nu cred în nici una din mizeriile astea. *Nu cunosc nici un sfânt moral!!*

Moralitatea și sfințenia se exclud. Dacă asta mi-ar fi meseria, m-aș duce să-i caut pe sfinți în ocne. Și încă mi-ar scăpa toți sfinții, al căror supliciu nu intră sub prevederile codului penal.

Totuși, știind lucrurile pe care le știu, eu joc în lume pe scara de valori a tuturora. Spun că asta e rău și asta e bine. Că asta e frumos și asta urât. Admit și reprob, compar și trag concluzii. Și nici măcar nu mă stric de râs.

Ce aleasă voluptate! O, acest M. D. care apără împotriva mea drepturile inteligenței! Când a avut el asemenea bucurii?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

8

Dintr-o scrisoare a lui E. (este la Bordeaux de două săptămâni):

„Nu, n-ai să știi niciodată cât te-am iubit, fiindcă voi ăștia, bărbații, nu știți niciodată nimic din ce se întâmplă. Nimeni nu știe nimic din ce se întâmplă."

Și ea deci, această dulce, moale și blondă E., și ea a ajuns să descopere acest adevăr. Îl spune cu melancolia ei de patru parale, dar îl spune.

„Nimeni nu știe nimic din ce se întâmplă?"

Slavă Domnului! Căci altfel ar fi sinistru.

Dacă mi-am trăit viața așa cum a fost, bună, rea, dacă m-am adâncit în toate

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

umilințele ei, dacă m-am supus tuturor mizeriilor, pe care le știu, și pe care nu le știu, dacă am consimțit să duc după mine zdrențele acestui trai trist, a fost pentru că eram sigur că nimeni n-are să știe, că, știind, nimeni n-are să priceapă, că până la urmă eu am să rămân singur, mai singur decât un astru în cer, mai singur decât un bou în staul.

Tragedia de a nu fi înțeles? Nu cunosc. Vreți să spuneți plăcerea, patima, extazul de a nu fi înțeles. Să te simți unic, baricadat în tine, impenetrabil, singur cu superstițiile tale, cu simbolurile, cu semnele, cu idolii tăi, să știi că viața pe care o trăiești tu, nu o mai trăiește nimeni altul în lume, că nimeni altul nu o poate măcar imagina, să duci cu tine acest mister și el să nu-ți poată fi luat, chiar dacă l-ai striga în piețe publice, chiar dacă l-ai răcni pe scenă la teatru, chiar dacă l-ai împărți tipărit pe afișe... Doamne! Mă întreb cu ce am meritat atâta fericire!

Am avut poate și eu clipe de efuziune, când singurătatea mă oprima, când aș

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fi vrut să spun cuiva un cuvânt simplu, care să fie înțeles, am căutat și eu uneori semne de comuniune în ochii altuia, în vorbele și tăcerile lui. Dar n-au fost decât scurte momente de naivitate pe care nu le regret, fiindcă eu nu regret nimic, dar care nu m-au dus niciodată nicăieri. Prieteni și amante au rămas undeva alături de mine, legându-se de vorbe pe care nu le spusesem, înșelându-se cu o umbră care nu eram eu. Și doar am făcut tot ce puteam ca să evit erorile. Am vorbit cu sinceritate. N-am ascuns. N-am trișat.

Nu, nu. Sunt mărimi (în text: *grandeurs*, N. T.) la care nu poți renunța nici prin abdicare. Singurătatea mea e printre ele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

9

Am schimbat oamenii ca pălăriile, le-am căutat prietenia, le-am vorbit, i-am făcut să vorbească și pe urmă i-am lăsat la jumătatea drumului, pentru că nu mă mai interesau, pentru că nimic în ei nu răspundea căutării mele, pentru că erau la fel cu cei dinaintea lor și cu cei de după ei, vechi, cunoscuți, monotoni.

Erau inteligenți unii. Erau tineri, cu detalii personale curioase, cu istorii feluri te. După un timp — variabil ca durată, dar niciodată prea lung — observam că toate aceste străluciri păleau. Erau calități mai mult sau mai puțin mari. Or, eu, fiindcă nu sunt psiholog, nu pot socoti cu „mai mult sau mai puțin". Termenii de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

comparație îmi scapă. Ceea ce îmi trebuie, ceea ce adică este absolut necesar așteptării mele de fiecare ceas, este trăsătura unică a unui fapt, a unui om, a unui cuvânt. Nu cer nimănui să fie bun sau rău, frumos sau urât, canalie sau înger. Îi cer numai să fie ceva, care să nu existe decât o singură dată.

Am avut rareori bucuria unor asemenea întâlniri, dar am avut-o. (Scoțianul de la Poulmanach...) Încolo, toți ceilalți n-au fost decât adăugiri sau scăderi de la un suflet-tip. X e mai inteligent decât Y, dar Y e mai subtil decât Z, care la rândul lui e mai spiritual decât X.

Nu, nu și nu. Asemenea variații mă plictisesc de moarte. Ce să fac eu cu nuanțe și distincții și puncte de vedere? Treci de partea mea, domnule, dacă ești făcut dintr-un material, care s-a născut o dată cu dumneata și are să moară o dată cu dumneata! Iar dacă nu, vezi-ți de drum!

Caut în lucruri și oameni sunetul lor propriu. Mă interesează ceea ce au ireductibil. Ireductibilul! Este singurul meu fel de a simți eternitatea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

10

N-au fost dese momentele în care l-am cunoscut pe Dumnezeu din față. Nu sunt un mistic și am fost rar în extaz (în text: *état de grâce*, expresie care revine de câteva ori și în diverse locuri ale carnetului, N. T.).

De altfel, în afara unui ascuțit simț al păcatului, mă întreb ce este transcendental în simțirea mea. Ideea mea de Dumnezeu este colțuroasă, uneori rece. Dar ceea ce mă cutremură înaintea ei, este tocmai această senzație de ireductibil, pe care o caut inutil aiurea.

A fi unul, unul singur, unul în absolut, dincolo de orice raport, deasupra oricăror relații, esențial unul, ireductibil unul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

De câte ori viața mă fărâmițează, sentimentul acesta al lui Dumnezeu îmi vine neclintit în ajutor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

11

E multă vreme de când am renunțat la bibliotecă. Mai mă duc acolo de nevoie, cum se duce lemnul în pădure. Lucrez. Nu mai am patimi livrești, ci abia plăceri, sau satisfacții, sau plictiseli.

Păstrez totuși din vechile mele pasiuni o mare aversiune: Descartes.

Am mai spus-o, cred (căci e unul din cele mai sigure adevăruri ale mele), eu nu sunt un om moral și îmi bat joc de asemenea distincții. Dar cred în nebuni și în eroi și în sfinți. Pe acest Descartes îl urăsc, fiindcă nu numai că n-a fost din tagma lor, dar nici măcar n-a avut vreodată, nu, n-a putut să aibă fiorul de a presimți sfințenia. Era un grădinar.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1901-1932

12

Fata care m-a oprit în fața scuarului Vaugirard nu știu cum era. Abia dacă am avut când să trec pe lângă ea și să-i arunc în față cele câteva vorbe de refuz.

— N-am nici un ban, domnișoară.

(Ce e ridicol este că poate nu m-a crezut!) Dar era înaltă, și asta tot am putut observa. Trebuie să fi fost brună. Strângea în jurul trupului ei subțire un fel de cârpă neagră, un fel de vag pardesiu și tremura atât de tare, încât mi se pare că i-am auzit dinții clănțănind în gură. Vocea nu-i era poate deosebită de a cerșetorilor de rând și cu toate astea m-a lovit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Cu Cicerone Teodorescu, „drăguț și de treabă ca totdeauna. Citim, lucrăm, vedem oameni, mergem la spectacole, ascultăm muzică, facem proiecte, dar dincolo de toate astea e umbra dezastrelor care încă pot veni".
(Jurnal, *1943)*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Poate din cauza tinereții ei. Să tot fi avut 20 de ani. Cred că era frumoasă.

Sunt un zevzec poate și un caraghios, dar uite că întâmplarea asta nu mă lasă în pace. E ceva care nu merge astă-seară în treburile mele și cărțile din față mi se par o glumă de prost-gust. Hotărât lucru, nu sunt eu un filozof: fata asta oprește în loc mersul lumii pentru mine! Îmi spun că lumea lui Dumnezeu e o operă ratată, că totul e compromis până în adâncuri, că tot e mizerabil și meschin și abject, de vreme ce faptul ăsta a fost cu putință. Ce aș putea să-i reproșez universului, altceva mai umilitor decât ochii fetei de adineauri, care mi-a cerut mie (probabil pentru ca ironia întâmplării să fie mai biciuitoare) să-i dau bani? Dacă astă-seară m-aș găsi la Judecata din urmă și dacă mi-ar veni rândul să vorbesc, cred că aș da dracului toate răfuielile mele metafizice și aș povesti ce am văzut acum 15 minute. Pentru blestemul pământului ar fi de ajuns și prea de ajuns.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistelrans.vania.ro/mdrr1901-1932

13

Judecata din urmă? Cred în ea cu sinceritate, cu disperare. Este scuza renunțărilor mele de astăzi, este puterea răbdării mele dintotdeauna.

Accept întâmplările așa cum vin, îi iau pe oameni drept ceea ce se dau, îmi împlinesc munca așa cum se întâmplă. Fiecare zi rupe ceva din idealul meu de mărime (în text: *grandeur*, N. T.). N-am făcut niciodată nimic fără lipsuri, fără corectări, fără sentimentul de a trăi în provizoriu. Da, o spun fără ruşine şi fără umilință, dar cu toată durerea unei asemenea mărturisiri. Astăzi am renunțat la un lucru de nimic, mâine la altul, conștient de păcatul nedesăvârşirii, sigur că

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

fiecare din aceste mutilări, oricât de mici, dezorganizează complet existența. Astfel mă îndepărtez continuu de steaua în care cred.

Dumnezeu știe că nu m-am schingiuit cu inimă ușoară, că pe fiecare dintre aceste mici „adaptări la viață" am plătit-o scump, că pe fiecare dintre aceste capitulări le-am ocolit de departe, deși drumul cel mai lesnicios spre ele mă ducea. Dar de câte ori am cedat, pacea îmi era impusă și acceptarea mea era condiționată. Știam că semnez o hârtie fără valoare. Știam că lupta va fi reluată într-o zi, că toate aceste redute pierdute într-un război fără amploare vor fi recâștigate odată, cu o singură lovitură, într-o singură clipă.

Aștept această chemare cu sentimentul că tot restul e mărunt, secundar. Nu am nimic dintr-un procuror, nu sunt răzbunător, nu cred în justiție, dar viața asta nu pot s-o dau pe patru parale. Trebuie să fie undeva o greutate care să echilibreze balanța aplecată a trecerii mele pe pământ. Judecata din urmă, eu am vreme destulă s-o aștept.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

14

Dintr-o călătorie în Normandia

Soarele ăsta violent, malul lutos de la Fécamp, plaja desfășurată monoton pe nesfârșiți kilometri, aerul mirosind a iarbă udă — din ce pierdută conștiință de animal vine bucuria de a le regăsi pe toate?

Între Montigny și Vinmes, am fost opriți cinci minute în drum, până să cadă un platan tăiat. Îl retezaseră de la rădăcină și așteptau să se rupă acum singur, sub propria lui greutate, de ultimele fibre care îl mai țineau. Lucrători, automobiliști și trecători se dăduseră respectuos deoparte, făcând gol în jurul lui, pe o rază de 50 de metri.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

A căzut frumos, lent, descriind un cerc de stea căzătoare și s-a lovit masiv de pământ, răspândind departe un zgomot, întâi surd, pe urmă amplu, vibrând între orizonturi ca într-un ghioc.

Era ceva glorios și suprem în căderea asta, pe care am invidiat-o știind că eu niciodată n-am să mă pot despărți de nimic cu împăcarea acestui trunchi de platan, întins de-a curmezișul drumului.

Ar trebui să înțeleg că și asta este o formă a morții, cea mai frumoasă desigur și inaccesibilă nouă, care murim fără demnitate, împotriva voinței noastre.

*

La Dieppe, într-un bar din port, cu marinari și femei pierdute, am văzut după miezul nopții, la o masă din fund, o pereche ciudată. El beat, murdar, volubil, conversa cu vecinii din jur; ea brună, palidă, foarte elegantă, îl privea cuminte, fără să-i reproșeze nimic și așteptând nu știu ce. De câteva ori, bărbatul a lăsat-o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

și s-a dus să danseze cu femeile din local. Când s-a întors a bătut-o generos pe umeri, și ea a zâmbit trist, nu resemnată, ci fericită, de o caldă fericire interioară.

Ce mister ascundea alăturarea lor? Ce dramă sau ce închipuire se zbătea între ei, unindu-i?

Nu știu, și mă bucur că nu știu. Este ceva regal în tăcerea și absența oamenilor. De aceea eu prefer un simbol unei explicații.

*

Să treci în goana unui automobil pe lângă o fereastră care se deschide, să lași în urmă o femeie care s-a oprit anume ca să te privească, să străbați spre seară strada deșartă a unui târg, în care, dincolo de obloanele trase, ard lumini șterse, să surprinzi voci și să duci cu tine un nume strigat din pragul unei porți...

Nimic nu-mi dă mai precis sentimentul singurătății mele, al inutilității oricărei experiențe, al neimportanței mele personale, redus să mă cunosc pe mine și încă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

pe câțiva, când pământul este populat de un miliard și jumătate de oameni, plus câteva bilioane de alte dobitoace și plante.

Îmi făgăduiesc să mă gândesc într-o viitoare zi de tristețe la rotația stelelor. În orice caz la domnul cu joben și redingotă, care număra la Rouen, în piața Saint-Maclou, barele unui grilaj din fața bisericii.

*

Două ceasuri la Havre, noaptea, în port, pe o ploaie măruntă, repede, vastă, cu capul gol, cu haina deschisă, cu ochii urmărind departe spre larg valurile ce se luminau brusc nu știu de unde și se stingeau.

Într-o zi voi cunoaște insensibilitatea pietrelor și lanțurilor din port, cu a căror liniște simt că este în mine ceva înrudit.

*

În catedrala de la Gisors, unde am intrat să privim câteva vitrouri din veacul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

al XVII-lea, la patru după-masă, oră fără mister, oră fără semnificație, am găsit o doamnă tânără îngenuncheată, în centru, sub cupolă. Era îmbrăcată de primăvară, părea foarte frumoasă și n-a ridicat capul când am trecut pe lângă ea.

În ghid, am găsit aceste două rânduri:

Gisors. 2650 locuitori. Comună rurală. Vii și industrie animală.

Îmi place indiferența informației, termenii ei reci, impersonali și abstracți. Nici un ghid din lume nu va înregistra niciodată existența femeii din catedrală.

*

Între Havre și Rouen, D. L. a coborât din automobil, și-a încărcat revolverul și a împușcat un cocoș.

— Mi-e foame, ne-a spus.

Mă gândesc cu plăcere că există undeva un proprietar care a fost lezat și că există altundeva un text de lege care a căzut numai pentru că lui D. L. i-a fost foame.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Totul nu este încă pierdut, de vreme ce mai suntem capabili de un gest natural.

*

Iepure sau veveriță, nu știu ce a fost animalul care mi-a ieșit în cale, noaptea, pe drumul lăturalnic spre Bolbec, lângă un pod, unde ne oprisem pentru schimbarea unei roți.

Plouase și mirosea a plante strivite. I-am văzut doar ochii, strălucitori, precișii, neîntrebători. Ne-am privit unul pe altul, de la animal la animal și am fost fericit să fiu în momentul acela egal cu el, în conștiința mea și a lui.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

15

Deșteptările în zori, după ceea ce se cheamă o „noapte de iubire"!... Femeia de lângă mine — străină —, așternutul răvășit, brațul atârnând peste bara de alamă rece a patului...

Nu știu și nu am cunoscut niciodată voluptatea oboselii, împăcarea membrelor care își așteaptă somnul, prietenia celor două trupuri sătule, ci numai un gust violent de a sfârși, o repulsie îndârjită împotriva femeii de alături, inutilă, trivială, o necesitate imediată de a fi singur.

Aștept atunci cu ochii ficși să prind întâia umbră albastră a soarelui pe fereastră, întâia lumină a zilei care vine să pună ordine în această pierdere.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morr1901-1932

Mihail Sebastian cu mama lui,
la fereastra casei din strada Antim 45.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Este unul din semnele sigure ale proastei lor calități sufletești, faptul că nici una dintre femeile mele nu a simțit că în momentul acela nu mai exista și se strângea totuși cu o bucurie inconștientă la pieptul unui bărbat, care înceta să fie un amant, pentru a deveni un evadat.

M-am gândit încă o dată la demnitatea copacilor, care se iubesc fără efuziune, într-o îmbrățișare ce consumă tot și nu lasă urme.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

16

Nu am nici un respect pentru pasiunile în care nu intră un dram de ostilitate. Este principiul lor viril, lucid și permanent. Este singurul lucru care le face suportabil prin nu știu ce viziune rea, detașată și nudă a vieții și a oamenilor.

Poate dintr-un defect de imaginație, poate dintr-un simț biblic primar, mă regăsesc în fața oricărei femei iubite, ca în fața unui animal de altă specie. N-am făcut niciodată cu ele, nici măcar cu titlul de distracție, încercări de înțelegere mutuală.

Singură O., bruna mică și decisă de la Talloires, 1926, a primit situația cu loialitate și resemnare. Nu-mi umbla prin

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

hârtii, nu întreba, nu încerca să priceapă. Ziua era ceva existent în afară de mine: o priveam cum se tăvălește goală pe terasă, cu zâmbetul ei alb, cu picioarele ei subțiri, cu gâtul ei prost desenat. Trăia acolo ca o șopârlă, cu bucuriile ei, cu preocupările, cu orizontul ei de fenomen natural și distinct.

Ne descopeream noaptea, unul pe altul, cu licărul de mirare ce îi este necesar oricărei bucurii și cu sentimentul precis că ceea ce se întâmplă între noi doi, angaja cel mult legile generale, în nici un caz persoana noastră.

Ar fi o deziluzie să aflu cândva că prietena mea O. a ajuns o veritabilă amantă. Ce decădere!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

17

... Îmi spun uneori, când semnele vizibile ale decăderii mele se înmulțesc (ghetele rupte, chiria neplătită...), că mai este timp să mă trezesc, să reiau în mână cârma acestei existențe și să pun în sfârșit ordine în mine ca într-un dulap cu cărți. Conștiința strămoșilor mei, țărani normanzi, care au luptat cu pământul și au acumulat averi sedimentare, pentru bucuria și încăpățânarea de a strânge, se redeșteaptă atunci în mine.

Poate că a fost însă între ei un marinar, care să fi călătorit ani de-a rândul pe oceane ostile și prietene, indiferent la trecerea timpului și așteptând cu o inimă egală marile furtuni și marile acalmii.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Nu, nu este nimic de făcut împotriva aptitudinilor mele de plantă, singurul lucru cu care mă mândresc eu, care nu mă mândresc cu nimic!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

18

... Și dacă cel puțin aș putea să pierd sentimentul acesta că totul se face cu consimțământul meu, cu participarea mea inconștientă, sentimentul acesta al unei responsabilități perpetue.

Nu mă pot desolidariza de nimic și mi se pare că ar fi just să fiu pedepsit pentru ploaia de afară, pentru schimbarea nopții și a zilei, pentru cursul Seinei. Mi se întâmplă să spun, seara, din mansarda mea de la Porte de Versailles, când deschid fereastra spre orașul acesta, de unde vine surd zgomotul metroului și melodia destrămată a unui acordeon, mi se întâmplă să spun că la toate acestea, prin simpla și pasiva mea prezență în lume, eu colaborez.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

19

Dacă drumurile din afară nu mi-ar fi toate închise, le-aș găsi atât de ușor pe cele interioare?

Nu întâmplător sunt dintre acei ce fac coadă la un ghișeu, sortit să se închidă tocmai în clipa în care vor fi ajuns în fața lui. Nu întâmplător am pierdut, rând pe rând, un autobuz la un colț de stradă, o bucurie la un colț de destin. Se găsește totdeauna ceva — o întârziere, o scrisoare rătăcită, un guler rupt — ceva care să încurce socotelile cele mai simple.

Ghinion, desigur! Dar mai ales o mare lene și un precis simț al deșertăciunii.

Cum nu mă feresc de nimic, nu am de ce mă teme. Ce ar putea să inventeze

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

viața împotriva mea, care să-mi depășească așteptările și indiferența?

Pentru fiecare poartă care mi s-a închis în lume, a fost una care a cedat simplu înlăuntru, în mine. Și am primit schimbul, liniștit, fără părere de rău, cu o imensă nepăsare și cu un dram de satisfacție — satisfacția de a fi tras pe sfoară nenorocul (în text: *la joie d'avoir roulé le malheur*, N. T.), schimbându-l în ceva generos, cald și intim.

Era bucuria de a pierde, a pierde simplu, fără să întorci capul, fără să ții minte, fără să te socotești frustrat, a pierde zile și așteptări, așa cum își pierde un arbore fructele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr_1901-1932

20

Seară în Île Saint-Louis, la Tv., care s-a întors din Argentina, după o lipsă de un an.

Un foc decorativ în cămin, ferestrele deschise spre Seina — mai albastră în această seară rece de aprilie, decât ar fi vara, în zori — ţigări şi vin, un vin dens, luminând în obscuritate cu luciri de piatră scumpă.

Am vorbit despre cărţi, femei şi ţări. Tv., care păstrează în bogăţie un vag accent de aventură ce îl fereşte de suficienţă, povestea, cu detalii exacte şi veridice, o istorie fantastică, întâmplată lui. Are stil omul ăsta şi nu ştiu ce instinct sigur, care îl ajută să treacă peste toate punţile

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dificile ce stau între doi inși atât de feluriți. Mi-a arătat stampe, hârtii rare, fotografii din drum.

O seară somptuoasă, seară de lux și uitare.

Când ne-am despărțit pe Pont-Neuf, mi-a trecut prin cap să fac inventarul averii mele. Pentru ironia obiectivă a situației.

Iată: 6 franci, 85 de centime, 12 tichete de autobuz.

*

Reflexie făcută de Tv., ieri la restaurant, unde mă chemase, după o lungă plimbare comună în Place du Tertre, pe care nu o cunoștea bine.

— Hotărât, trebuie să schimb regimul: sunt subalimentat! De doi ani mă hrănesc numai cu icre moi, păstrăvi și scoici. Mi-e continuu foame.

Am râs, eu care de asemeni sunt „subalimentat" (deși termenul ăsta tehnic nu convine foamei mele) și n-am îndrăznit să-i spun de ce râd. A insistat.

— Pentru că mă gândesc la relativitatea condițiilor umane, i-am răspuns (în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

text: *je pense a la relativité des condition humaines*, N. T.).

*

Cred că ceea ce ne face să trăim, pe Tv., pe mine și pe toată lumea, este lipsa noastră de imaginație. Dacă am comunica realmente și adânc unul cu altul, dacă am cunoaște calvarul omului lângă care mergem, căruia îi strângem mâna și care ne este prieten, viața noastră ar deveni, din pudoare, imposibilă.

Dar ne izbim de cuvinte și neștiind ce se ascunde dincolo de ele, continuăm să umblăm mai departe alegrii și inconștienți.

Citesc în jurnal că undeva, în California, au murit într-un incendiu 82 de oameni. Asta nu modifică nimic din programul zilei mele, nici o vizită, nici un gând, nici o lectură. Suntem din fericire impenetrabili și ăsta este singurul lucru care ne scuză.

*

Bag de seamă că-mi lipsește față de oameni sentimentul invidiei, deși este în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mine un leneș care ar fi iubit mătăsurile, covoarele și călătoriile, puțin pentru ele, și foarte mult pentru elementul lor decorativ. Dar nu pizmuiesc pe nimeni și nu-mi amintesc să fi avut accese de revoltă socială.

Mi-ar plăcea să mă iau la întrecere cu plantele și animalele, în nici un caz cu bogații și săracii.

Este totuși o imagine care mă derutează: noaptea, la 12, în Place de l'Opéra, femeile ieșind de la teatru, în rochii albe, lungi, cu brațele goale, cu gâtul mat, cu pasul mic și repede, pierzându-se dolente dincolo de portiera unei mașini care așteaptă. Mi se pare absurd și în același timp admirabil faptul că între mine și ele este o distanță definitivă, etern imposibilă.

*

... După ce mi-a istorisit întâmplarea cu femeia blondă, într-adevăr miraculoasă, Tv. mi-a cerut să-i vorbesc despre mine.

Am făcut cu băgare de seamă ocolul ultimelor luni și n-am găsit nimic, nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

vrednic de povestit, dar nici măcar mediocru și curent.

O socoteală care nu mă întristează totuși și care mai ales nu-mi răpește certitudinea că în mijlocul acestei absențe, în mijlocul acestei monotone desfășurări de fapte neutre, eu rămân un aventurier.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901_1932

21

O! Serile din curtea spitalului Herold, amabil ca o vilă de țară, cu porțile închise, cu aleile regulate, cu pomii văruiți până la jumătate, cu băncile verzi, distanțate! Copiii bolnavi se ridicau în paturi, albi în cămășile lor de noapte și se îmbulzeau la ferestre să ne strige bună seara. Infirmierele străbăteau în halat curtea, de la un pavilion la altul, să ducă o foaie de temperatură, să cheme un intern, să ceară un medicament.

Noi treceam printre ferestre și copaci, vorbind despre idei și probleme, în vecinătatea acelor lucruri ce evocau o moarte cuminte, familiară și lipsită de mister.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

A fost întâia întâlnire cu moartea, întâlnire de pe urma căreia am rămas cu imaginea ei armonioasă, ocrotitoare, având oarecare ironie pentru zbaterea și neliniștea noastră, dar în fond camaradă și prietenă.

Uneori, astă-seară bunăoară, când mă simt obosit de singurătate și când jocul ăsta de căderi și ridicări, din care sunt făcute toate zilele, începe să apese exagerat, mă gândesc la moartea aceea bănuită pe aleile spitalului amabil, ca la o bună amantă, cu brațele rotunde și degetele fine, coborând ușor peste această frunte grea.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

22

Nu deznodămintele mă sperie, ci încercarea de a le ocoli. Ori de câte ori simțeam că ceva se sfârșește — un amor, o situație, un pact sufletesc cu mine sau cu alții, — îmi luam pălăria și plecam. Viața are destule rezerve, pentru ca să nu ne împiedicăm de resturi și regrete. Mă simt incapabil să repar un gest sau o vorbă, să schimb ceva dintr-un lucru întâmplat, să-l reiau de la capăt și să-l repet, cu mai multă băgare de seamă de astă dată, pentru ca ceea ce s-a rupt ieri să dureze astăzi.

„Ești rău?" spune E. judecând cu săracele ei doruri contrariate. Și nu sunt în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Mihail Sebastian la biroul fratelui său,
doctorul Pierre Hechter,
la Sceaux, în septembrie 1937.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

stare să-i răspund, nici cu atâta cât i-ar fi ei de ajuns, un vag cuvânt de protest.

Nu. Nu sunt rău. (Sau nu sunt numai rău.) Dar mi-e peste putință să dreg ceva, nu importă ce, un obiect sau un sentiment, din momentul în care integritatea lui a fost cât de puțin siluită. O pată, o umbră, o părere, atâta ajunge pentru un sfârșit.

De câte ori cineva a vrut să-mi explice ceea ce se cheamă o „eroare" (în text: un *malentendu*, N. T.), de atâtea ori a avut dreptate împotriva mea. Nu căutam să replic și nici nu aveam ce. Argumentele mă dezarmează: toate sunt bune și toate trec pe de lături. Căci ce socoteală se poate opune unui om, care, ca mine, nu caută justificări, ci numai semnificații, legea lui fiind nu de a înțelege, ci de a crede?

Totul se poate simula: inteligența, buna-credință, virtutea, cinismul, adevărul chiar. Dar ceva este pur sau impur. Și asta nici nu se simulează, nici nu se drege.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

23

Dacă prețuiesc ceva în spectacolul propriei mele existențe este o anumită dispoziție, pe care cred că o am specială, pentru a recunoaște și accepta un miracol. Nu exclud nimic din posibilitățile vieții, absolut nimic și aștept o zi, în care miracolul, un miracol, se va împlini. Voi fi fericit atunci să nu mă mir și să mă apropii de el cu prietenie, ca de un lucru obișnuit și zilnic.

Duc uneori certitudinea asta, că ceva răsturnător trebuie să se întâmple, o duc până la absurd, până la a condiționa un lucru de nimic, o promisiune, un *rendez-vous*, de neîmplinirea miracolului meu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Tot ce fac, tot ce spun, tot ce proiectez este reziliabil, ținând seama de această așteptare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

24

M-am oprit și astăzi la Louvre, în sala a 27-a, în fața aceleiași pânze de Memling, în care am recunoscut mai demult un bun exemplu de tot ce este contrar sensibilității mele.

Nu-i reproșez acestei *Înălțări la cer* de stil flamand decât că este prea explicită. Totul este spus, nimic nu e ascuns. Iată globul pământesc, iată sfântul ridicat deasupră-i, iată urmele a două tălpi înscrise în noroi! Miracolul este legat de mâini și de picioare, ca să-l poți înțelege dintr-o privire și să-l poți pipăi pentru încredințare.

Învăț de aici încă o dată ceea ce am învățat de atâtea ori, aiurea, în viață: că o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

emoție și un semn rezistă la orice, la brutale neînțelegeri, la vehemente siluiri, la contraziceri, tăgăduiri și bănuieli, dar că nu suportă să fie demonstrat.

Mă pot supune sau mă pot răzvrăti. În nici un caz nu să discut.

Este între spectacolul lumii și mine o dungă de obscuritate și una de lumină, pe care o păstrez intactă, fără sentimentul acela mărunt căruia i se spune *curiozitate*. Pentru o viață de om, atâta e de ajuns.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Apariții în colecția
Cartea de pe noptieră

1 Yasushi Inoue, *Pușca de vânătoare*
2 Yasunari Kawabata, *Vuietul muntelui*
3 Yukio Mishima, *După banchet*
4 Yasunari Kawabata, *Frumusețe și întristare*
5 Yasunari Kawabata, *O mie de cocori*
6 Yukio Mishima, *Templul de aur*
7 Paulo Coelho, *Veronika se hotărăște să moară*
8 Patrick Süskind, *Parfumul*
9 Marguerite Yourcenar, *Povestiri orientale*
10 Giovanni Arpino, *Parfum de femeie*
11 Aleksandr Soljeniţân, *O zi din viața lui Ivan Denisovici*
12 Mario Vargas Llosa, *Mătușa Julia și condeierul*
13 Marguerite Yourcenar, *Alexis sau Tratat despre lupta zadarnică*
14 Andrei Makine, *Pe vremea fluviului Amur*
15 Nina Berberova, *Cartea fericirii*
16 Pär Lagerkvist, *Baraba*
17 Patrick Süskind, *Porumbelul*
18 Nina Berberova, *Învierea lui Mozart*
19 Pascal Quignard, *Toate dimineţile lumii*
20 Marguerite Yourcenar, *Memoriile lui Hadrian*
21 Leif Panduro, *Ferestrele*
22 Mihail Bulgakov, *Maestrul și Margareta*
23 Paulo Coelho, *Al cincilea munte*
24 Andrei Makine, *Muzica unei vieți*
25 Lev Tolstoi, *Moartea lui Ivan Ilici*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

26 Florin Manolescu, *Misterul camerei închise*
27 Paulo Coelho, *Alchimistul*
28 Paulo Coelho, *Diavolul şi domnişoara Prym*
29 Carlos Fuentes, *Instinctul lui Inez*
30 Marguerite Duras, *Amantul*
31 James Joyce, *Oameni din Dublin*
32 Alessandro Baricco, *Novecento*
33 Péter Esterházy, *O femeie*
34 Pascal Quignard, *Terasă la Roma*
35 Paulo Coelho, *La râul Piedra am şezut şi-am plâns*
36 Nina Berberova, *Acompaniatoarea*
37 Hubert Lampo, *Madona din Nedermunster*
38 Pär Lagerkvist, *Piticul*
39 Nina Berberova, *Trestia revoltată*
40 Richard Bach, *Pescăruşul Jonathan Livingston*
41 Friedrich Dürrenmatt, *Pana de automobil*
42 Heinrich Böll, *Onoarea pierdută a Katharinei Blum*
43 Paulo Coelho, *Manualul războinicului luminii*
44 Marguerite Yourcenar, *Obolul visului*
45 Friedrich Dürrenmatt, *Făgăduiala*
46 Adolfo Bioy Casares, *Invenţia lui Morel*
47 Mario Vargas Llosa, *Cine l-a ucis pe Palomino Molero?*
48 Daniel Keyes, *Flori pentru Algernon*
49 Adolfo Bioy Casares, *O păpuşă rusească*
50 Carlos Fuentes, *Diana*
51 Alain de Botton, *Eseuri de îndrăgostit*
52 Patrick Modiano, *Micuţa Bijou*
53 Tennessee Williams, *Primăvara la Roma a doamnei Stone*
54 Mario Vargas Llosa, *Elogiu mamei vitrege*
55 Carlo Frabetti, *Cartea iad*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

56 William Maxwell, *La revedere, pe mâine*
57 Apostolos Doxiadis, *Unchiul Petros şi Conjectura lui Goldbach*
58 Carson McCullers, *Răsfrângeri într-un ochi de aur*
59 Martin Walser, *Cal în fugă*
60 Martin Page, *M-am hotărât să devin prost*
61 William Golding, *Zeul scorpion*
62 Torgny Lindgren, *Legende*
63 Marguerite Yourcenar, *Lovitura de graţie*
64 Robert Musil, *Rătăcirile elevului Törless*
65 Siegfried Lenz, *Moştenirea lui Arne*
66 Ludmila Ulităkaia, *Soniecika*
67 Imre Kertész, *Drapelul englez*
68 Karel Čapek, *Cartea apocrifelor*
69 Glendon Swarthout, *Binecuvântaţi animalele şi copiii*
70 Mihail Sebastian, *Femei*
71 Georges Bernanos, *O crimă*
72 Franz Werfel, *Agapa absolvenţilor*
73 Vladimir Nabokov, *Maşenka*
74 Natsume Sōseki, *Călătoria*
75 Mircea Cărtărescu, *De ce iubim femeile*
76 Michel de Ghelderode, *Povestiri crepusculare*
77 Bernardo Atxaga, *Memoriile văcuţei MU*
78 Ludmila Ulităkaia, *Înmormântare veselă*
79 David Foenkinos, *Potenţialul erotic al soţiei mele*
80 Paul Guimard, *Strada Le Havre*
81 Helmut Krausser, *Canişul divei*
82 Roger Caillois, *Pilat din Pont*
83 André Pieyre de Mandiargues, *Muzeul negru*

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

La preţul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului
literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
Cont nr. RO92 RNCB 5010 0000 0171 0001,
B.C.R. Filiala sector 1, Bucureşti

Redactor coordonator al colecţiei
CĂTĂLIN D. CONSTANTIN

Redactor
CĂTĂLIN D. CONSTANTIN

Tehnoredactor
LUMINIŢA SIMIONESCU

Corector
IOANA CUCU

Apărut 2005
BUCUREŞTI – ROMÂNIA

Tiparul executat la Regia Autonomă „Monitorul Oficial"

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mrr_901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

10

84

Cartea de pe noptieră

Este o carte în miniatură. S-ar fi putut numi *Jurnalul închipuit al unui francez în traducere imaginară*. Sub masca unui *je-eu* conturat într-un carnet găsit, pe Podul Mirabeau se află același Sebastian pe care îl știm din jurnalul său fără mască. Adică un om care poate spune liniștit: „Am vorbit cu sinceritate. N-am ascuns. N-am trișat." Este o carte care se sfârșește brusc. Ca un jurnal și ca viața. Este o carte cu sclipiri și amoruri fugare, pentru cei care iubesc cioburi. Este o carte cu formulări memorabile, rostite în treacăt, pentru cei care își pun întrebări. O carte pentru cei care-l iubesc pe Mihail Sebastian.

Observația criticului. Veți găsi, în acest volumaș matur al unui Sebastian foarte tânăr, multe dintre obsesiile generației lui, „eliadești": preocuparea pentru experiență, pentru autenticitate, pentru eros, un vag misoginism, exercițiul autoscopiei. Dar toate acestea lasă în pagină o umbră de tristețe caldă, iar această umbră îi aparține numai lui Sebastian.

Există cărți de care
rămâi cumva îndrăgostit:
crezi că le-ai uitat
și totuși le duci atât de tare dorul...
Sau cărți cărora le-ai presimțit miracolul,
fără să le fi cunoscut vreodată.
Cărți gata să te iubească,
adunate pentru tine
în colecția CARTEA DE PE NOPTIERĂ.

ISBN 973-50-0917-X

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index1901-1912